

O čom rozprávajú staré fotografie

Fotografia je historickým obrazovým prameňom, ktorý nám poskytuje cenné a dôležité informácie o minulosti. Približuje nám život ľudí v minulosti. Porovnávaním starých a nových fotografií sa dozvedáme, ako sa menili ľudia a svet.

Fotografia

Pred vynájdením fotografie boli jediným obrazovým prameňom maľované obrazy. Tie však nie vždy presne zachytávali realitu, preto skutočnú podobu slávnych ľudí a objektov z najstarších čias takmer vôbec nepoznáme. Začiatky fotografie siahajú do prvej polovice 19. storočia. Vznik fotografie súvisel s technickým pokrokom. Slovo fotografia je odvodené z gréčtiny a v preklade znamená „písanie svetlom“. Fotografiu delíme na **informatívnu** a **emotívnu**.

Informatívnu fotografiu nazývame dokumentárne, vedecké, reprodukčné, reportážne, propagačné snímky. Ich úloha je rozširovať poznávanie človeka.

Emotívna fotografia zobrazuje skutočnosť tak, aby pôsobila na cítenie diváka, obohacuje ho esteticky.

Prvé fotografie mali informatívny charakter – boli to portréty ľudí, ktoré slúžili ako pamiatka pre blízkych a príbuzných.

Predchodcovia fotografie

Objavenie fotografie využívalo poznatky z optiky, mechaniky a chémie. Pre vznik fotografie boli nevyhnutné 3 podmienky: optický systém pre zobrazenie motívov, chemická substancia, ktorá pod vplyvom svetla zmení svoj vzhľad a prostriedok, ktorý by túto zmenu ustálil.

Za predchodcov fotografie považujeme 2 vynálezy:

Camera obscura (latinsky tmavá komora) - optické zariadenie, ktoré sa používa ako pomôcka pre maliarov. Je to schránka s otvorom na jednej strane. Svetlo z vonkajšej scény po prechode otvorom dopadne na konkrétne miesto na protíľahlej stene. Premietalo sa na papier, takže maliar mohol obraz jednoducho obkresliť.

Laterna magica (latinsky čarovná lampa) - jednoduchý premietací prístroj na diapozitívy. Zdroj svetla, napríklad sviečka alebo petrolejový horák, vrhá svoje svetlo, zosilnené a odrážané vypuklým zrkadlom, otvorom skrine a pred ním sa posúvajú pomaľované sklenené obrázky (diapozitívy).

História fotografie v dátumoch

1826 - J. N. Niepceovi sa podaril prvý snímok, ktorý si zaslúži názov fotografia. Bol však nekvalitný a jeho výroba časovo náročná.

1839 - na Niepceove poznatky nadviazal francúzsky umelec Jacques Daguerre. Technicky zložitým spôsobom objavil proces výroby fotografie a nazval ho daguerrotypia (**dagerotypia**). Vytvoril prvú fotografiu človeka. Francúzska vláda jeho patent kúpila a poskytla ho širokej verejnosti.

1841 - William Fox Talbot objavil negatívno-pozitívny postup, ktorý umožnil zhotovenie fotokópií.

1861 - James Clerk Maxwell predviedol princíp vzniku farebnej fotografie, hoci sa jeho technika ukázala ako nepoužiteľná.

1884 - George Eastman vyrobil prvý fotografický film a v roku **1888** uviedol prvý filmový fotoaparát pod názvom Kodak. Stal sa tak zakladateľom tejto značky.

1913 - začiatok výroby fotoaparátov Leica, ktoré začali používať 35 mm film.

1935 - prelom vo farebnej fotografii - firma Kodak uviedla na trh prvý inverzný farebný film **Kodachrome** a o rok neskôr ďalší označený **Agfacolor**.

1948 - začiatok predaja značky **Polaroid**.

1963 - firma Polaroid vyvinula techniku tzv. okamžitej fotografie.

1981 - spoločnosť Sony vyrobila prvý fotoaparát, ktorý namiesto filmu zaznamenával obraz na elektronické prvky.

1994 - prvý komerčný **digitálny fotoaparát** (Apple QuickTake 100).

Význam fotografie

Fotografie vznikli preto, aby niečo dokumentovali. Najprv to boli portréty ľudí, neskôr fotografie prírody, miest, dedín. Prvé fotografie neboli síce kvalitné, ale boli dokumentom svojej doby. Postupne sa kvalita fotografií menila. Vďaka lacnejším technológiám sa stalo fotografovanie prístupné pre čoraz viac ľudí. Kedysi fotografie zhotovovali iba vyškolení fotografi, dnes vlastní fotoaparát takmer každá rodina a takmer každý môže byť fotografom. Počet fotografií v rodinách rastie. Mnohí si fotografie ukladajú do **fotoalbumov** - kníh, v ktorých sú fotografie usporiadané podľa nejakej postupnosti alebo témy. Porovnávanie starých a nových fotografií je zaujímavé a niekedy aj zábavné. Fotografie sú dôkazom, ako človek alebo objekt vyzeral v momente vzniku fotografie. U ľudí si všímame, ako sa menila móda v obliekaní a úprave vlasov, ale aj ako sa konkrétny človek menil v priebehu svojho života. Fotografie miest nám ukazujú ako sa menila tvár mesta - budovy, ulice, či dopravné prostriedky a životný štýl obyvateľov. Preto sú fotografie cenným prameňom pre prácu historikov.

Zopakujte si:

1. Čo je fotografia?
2. Čo bolo predchodcom fotografie?
3. Aké dátumy boli prelomové pri vývoji fotografie?
4. Aký je význam fotografie?

Použitá literatúra:

1. Daniš, M. a Kratochvíl, V.: Stretnutie s minulosťou, Orbis Pictus Istropolitana, Bratislava 1999
2. Miháliková, M. a Tonková, M.: Dejepis pre 5. ročník základných škôl, SPN, Bratislava 2009